

DANUTĖ LIUTKEVIČIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

ANTRAŠTINIŲ ŽODŽIŲ REIKŠMIŲ PATEIKIMAS BENDRINĖS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNE

ESMINIAI ŽODŽIAI: žodynas, bendrinė kalba, norminimas, *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas*, reikšmė, apibrėžtis.

ĮVADINĖS PASTABOS

Lietuvių kalbos institute jau senokai rengiamas *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* (toliau – BŽ)¹, plačiau apie tai žr. Liutkevičienė 2014b: 15–19. Šiuo metu internete paskelbta 70 autorinių lankų, kuriuos sudaro raidėmis b, c, č, d, e, e, f, h, j, o, z² prasidedančių antraštinių žodžių ar žodžių junginių žodyniniai straipsniai. Pradėti kelti į internetą ir kitų raidžių (a, g, k, l, m, r, š, t, ž) tekstai³. Gali kilti klausimas, kodėl žodyniniai straipsniai keliami ne iš eilės, ne pagal abėcėlę. Taip yra todėl, kad pirmiausia rašomi ir redaguojami nepriešdėliniai veiksmažodžiai, tik paskui priešdėliniai, nes būtų sudėtinga suredaguoti, pavyzdžiui, žodžių *aplenkti, nulenkti, sulenkti, užlenkti* straipsnius, kol dar nesuredaguotas pamatinio žodžio *lenkti* straipsnis ir pan.

Minėti 70 autorinių lankų yra be atskiros žodyno dalies BŽ *Antraštyno*⁴, kurio internete yra 82 autoriniai lankai. *Antraštynas* į internetą buvo įdėtas todėl, kad BŽ dar nebaigtas; taigi, jei vartotojai neranda kokio žodžio žodyne, jie gali pasitikrinti, ar jis yra *Antraštyne* – jei jis ten yra, vadinasi, yra arba turės atsirasti ir žodyne. *Antraštyne* žodis yra sukirčiuotas, nurodyta jo kalbos dalis ir dažniausiai pridėtas vienas vartosenos pavyzdys. Pvz.:

išnaša dkt. *Paprastai išnaša renkamà kitókiu, smulkesniù šriftù.*

pabėlsti vksm. *Pabėlšk stipriaũ, gal kas nórs išgĩrs.*

skaniai prv. *Mėgstu skaniai paválgyti.*

¹ Prieiga internete <http://bkz.lki.lt/>.

² Šios raidės BŽ interneto puslapyje žymimos mėlynai, tai reiškia, kad įkelti jau visi tomis raidėmis prasidedantys žodyniniai straipsniai.

³ Šios raidės BŽ interneto puslapyje žymimos raudonai, tai reiškia, kad įkelta tik dalis žodyninių straipsnių. Juodai žymimos raidės dar visai nepradėtos kelti į internetą.

⁴ Prieiga internete <http://bkz.lki.lt/antrastynas/>.

Reikia paminėti, kad žodžius, esančius *Antraštyne*, kaip ir kituose leksikografiniuose šaltiniuose, randa ir *Google* paieškos sistema. *Antraštynas*, kaip ir BŽ, nėra baigtinis produktas – jo informacija nuolat atnaujinama. Jei kas nors keičiama žodyne, keičiama ir *Antraštyne*. Šie pakeitimai dažniausiai yra susiję su kirčiavimu (kirčiavimo normos keitimu), pastebėtų netikslumų ar korektūros klaidų taisymu. Žodyno atnaujinimo datos žymimos pirmajame BŽ puslapyje ir *Naujienų* skyrelyje.

Šio straipsnio tikslas – parodyti, kaip BŽ pateikiamos žodžių reikšmės ir kuo tas pateikimas skiriasi nuo reikšmių pateikimo kituose žodynuose.

1. BŽ TEKSTO RAŠYMAS LEKŠINĖMIS SEMANTINĖMIS GRUPĖMIS

BŽ uždaviniai yra keli – įtraukti žodžius, nefiksuotus kituose žodynuose (terminus, tarptautinius žodžius, naujas realijas žyminčias ir jau gerai žinomas leksemas), pateikti taisyklingą kirčiavimą, kodifikuoti kelis bendrinės kalbos normų lygmenis, parodyti sintaksinį junglumą, kai kuriuos morfologinius dalykus ir kt. Tačiau pats pagrindinis, kaip ir daugelio žodynų, yra aiškinti žodžius ir atskleisti leksinę semantinę sistemą. Todėl žodyne ypač daug dėmesio skiriama antraštinio žodžio ar žodžių junginio reikšmei (reikšmėms). Dėl šios priežasties dalis žodyno teksto buvo rašoma ir redaguojama ne pagal abėcėlę, o leksinėmis semantinėmis grupėmis, apie tai dar žr. Lazauskaitė, Liutkevičienė 1998: 205–217; Liutkevičienė 2006: 9–18; Murmulaitytė 2006: 34–54; Naktinienė 2006: 19–31; Naktinienė 2011: 150–164; Sakalauskienė 2003: 106–113; Zaikauskas, Jasionytė 2006: 149–169. Pirminis BŽ šaltinis buvo *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*⁵ (toliau – DŽ), todėl verta palyginti, kaip tie patys žodžiai apibūdinami abiejuose žodynuose. Plg.:

DŽ	BŽ
balzãamas (2) <...> tam tikras stiprus gėrimas	balzãamas dkt. vns. (2) <...> stiprus tamsus alkoholinis gėrimas, turintis gamtinių balzamų, įvairių augalų ekstraktų <...>

⁵ Sudarant pradinį BŽ *Antraštyną* žodžiai buvo renkami iš DŽ trečiojo leidimo, bet straipsnyje BŽ lyginamas su septintuoju (internetiniu) DŽ leidimu.

ròmas (2) stiprus svaigusis gėrimas, padarytas iš cukranendrių sulčių	ròmas ⁶ dkt. vns. (2) stiprus alkoholinis gėrimas, daromas iš cukranendrių sulčių arba melasos <...>
alùs (4) svaigus gėrimas, daromas ppr. iš miežių salyklo bei apynių<...>	alùs dkt. vns. (4) nestiprus alkoholinis gėrimas, ppr. daromas iš miežių salyklo ir apynių <...>
limonadas (2) gaivus gėrimas su citrinų (ar kitų vaisių) sultimis ar esencija	limonãdas dkt. (1) gaivusis gėrimas, daromas iš vaisių ar uogų sulčių bei esencijų, vandens ir cukraus <...>
gaivà (4) <...> toks gaivusis gėrimas (ppr. iš vaisių) <...>	gaivà dkt. vns. (4) <...> gaivusis gėrimas, ppr. daromas iš vaisių <...>
gira (4) rūgštokas gaivusis gėrimas <...>	gira dkt. vns. (4) gaivusis gėrimas, daromas rauginant džiovintą duoną, džiovintus vaisius ir kt. <...>

Abiejuose žodynuose gėrimai apibrėžiami kaip svaigieji (alkoholiniai) ir gaivieji. Tačiau DŽ žodžio *balzamas* apibrėžtyje šios semos (svaigusis arba gaivusis) nėra, ją esant galima tik nujauti iš žodžio *stiprus*. DŽ įvairuoja įvardžiuotinė ir neįvardžiuotinė formos: *svaigusis* (romas), *svaigus* (alus), *gaivusis* (gaiva, gira), *gaivus* (limonadas). BŽ apibrėžtyse stengiasi laikytis formulės „gėrimas, daromas iš“, nuo jos nukrypstama tais atvejais, kai manoma, kad svarbesni yra kiti dalykai (*balzamo* atveju). DŽ gėrimai apibrėžti laisviau, taikomos bent kelios formulės „tam tikras gėrimas“ (*balzamas*), „(pažyminiai) gėrimas“ (gira), „gėrimas padarytas iš“ (romas), „gėrimas daromas iš“ (alus), „gėrimas su“ (limonadas). Tokie nevienodumai tėra smulkmenos, tačiau rašant ir redaguojant žodžių žodyninius straipsnius teminėmis grupėmis jų daug paprasčiau išvengti.

Pažvelkime, kaip apibūdinami visai kitokios leksinės semantinės grupės žodžiai – zoologijos terminai, prie kurių rašomas ir lotyniškasis pavadinimas:

DŽ	BŽ
balañldis (2) 1. toks paukštis, karvelis (<i>Columba</i>) <...>	balañdis dkt. (2) 1. miestuose laisvai gyvenantis paukštis pilkomis, melsvomis,

⁶ Žodžiai *romas*, *alus*, *limonadas*, *gaiva*, *gira* jau parašyti, bet į internetinį BŽ dar nepatekė, todėl suredaguoti jų žodyniniai straipsniai dar gali keistis.

	baltomis ir kt. plunksnomis, nedidele galva su riestu snapu, trumpomis kojomis; sin. naminis karvelis <...>
žąslis , <i>~iės m. zool.</i> (4) didelis laukinis ir naminis vandens paukštis (<i>Anser</i>) <...>	žąsis , <i>žąsiės dkt. mot.</i> (4) 1. didelis, gerai plaukiojantis laukinis ar naminis vandens paukštis ilgu kaklu ir plačiu snapu (ppr. tikroji žąsis, <i>Anser</i>) <...>
bukūtis <i>zool.</i> (2) žvirblinių būrio kamienais kopinėjantis paukštis (<i>Sitta europaea</i>)	bukūtis <i>dkt.</i> (2) žvirblio dydžio medžių kamienais kopinėjantis paukštis (<i>Sitta europaea</i>) <...>
čivylis <i>zool.</i> (2) kikilių šeimos paukštis, sukantis lizdus soduose, gyvatvorėse (<i>Acanthis cannabina</i>)	čivylis <i>dkt.</i> (2) nedidelis paukštis pilkomis ir rudomis plunksnomis, lizdus sukantis soduose, gyvatvorėse (ppr. eurazinis čivylis, <i>Acanthis cannabina</i> , <i>Carduelis cannabina</i>) <...>

Kaip matyti iš pavyzdžių, ir čia BŽ apibrėžtys yra vienodesnės. DŽ visos keturios apibrėžtys skiriasi: *žąsis* apibūdinama labai panašiai kaip BŽ, *bukučio* apibrėžtyje nurodomas *būrys*, *čivylis* – *šeima*, o *balandis* yra toks (pabraukta straipsnio autorės) paukštis arba tas pats, kas *karvelis*. Reikia pasakyti, kad *karvelis* DŽ apibrėžiamas išsamiai, plg. „paukštis pilkomis, melsvomis, baltomis ir kt. plunksnomis, dideliu gurkliu, balandis (*Columba*)“. BŽ tokiais atvejais išsami apibrėžtis kartojama prie abiejų sinonimų. Dabar *balandžio* sinonimu laikomas ne bet koks *karvelis*, bet *naminis karvelis*, todėl BŽ ši informacija buvo patikslinta. *Naminis karvelis* yra pagrindinis terminas, todėl ir lotyniškas pavadinimas pastarajame žodyne bus pridėtas prie jo (o ne *balandžio*) apibrėžties. Lotyniškas pavadinimas irgi bus patikslintas. Beje, tikslų lietuvišką mokslinį ir lotynišką šio paukščio pavadinimą nėra taip paprasta nurodyti. *Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje* (toliau – VLE) rašoma taip: „Miestuose dažnas sulaukėjęs naminis karvelis, arba balandis (*C. livia*), kilęs iš uolinio karvelio“ (VLE IX: 515). Taigi, *naminis karvelis* ir *balandis* yra sinonimai, *naminis karvelis* – pagrindinis terminas. Tačiau Lietuvos Respublikos terminų banke (toliau – TB) esančiuose dviejuose šaltiniuose randama tokia informacija: „uolinis karvėlis <...> *Columba livia* <...> sinonimas – naminis karvelis <...>“ (PAT 2002) ir „uolinis karvėlis <...> *Columba livia* <...>“ (PPŽ 2009). Vadinasi, pagal TB pagrindinis terminas yra nebe *naminis karvelis*, o *uolinis karvelis*, o kad jie yra sinonimai, nurodo tik vienas iš šių šaltinių.

*Vikipedijoje*⁷ pateikiama informacija atrodo taip: „Uolinis karvelis (lot. *Columba livia*) – karvelinių (*Columbidae*) šeimos paukštis. Išskiriama apie 15 porūšių. Mūsų šalyje aptinkama tik domestikuota forma *Columba livia f. domestica*, kurią įprasta vadinti naminiu karveliu.“ Informacija labai panaši į VLE, bet atsiranda dar vienas lotyniškas pavadinimas. Paieškojus internete su *Google* paieškos sistema, paaiškėja, kad šis lotyniškas pavadinimas fiksuojamas ir daugelyje kitų šaltinių. Taigi – kas yra balandis? Naminis karvelis ar uolinis karvelis? *Columba livia* ar *Columba livia f. domestica*? Ar naminis karvelis ir uolinis karvelis yra tas pats, ar ne? Taigi šiuo metu BŽ rengėjai *balandį* ir *naminį karvelį* laiko sinonimais, tačiau, kai bus redaguojamas žodyninis straipsnis *naminis karvelis*, dar kartą įvertins turimą informaciją ir ieškos naujos.

Grįžkime prie *bukučio* ir *čivylis*. Dėl šeimos arba būrio pasirinkimo DŽ apibrėžtyse – turbūt šio žodyno rengėjai rinkosi vieną arba kitą žodį (*šeima* ar *būrys*) ne šiaip sau, rėmėsi tam tikrais motyvais, bet paprastam žodyno skaitytojui toks nevienodumas atrodo keistokai.

Galbūt gali kilti klausimų dėl BŽ *čivylis* apibrėžtyje skliaustuose įrašytų lotyniškų pavadinimų. Kartais vienas (lietuviškas) zoologijos ar botanikos terminas gali turėti du ar daugiau lotyniškų pavadinimų (sinonimų). Taigi BŽ nurodomi jie abu (ar dar daugiau). Paminėtinas dar vienas dalykas – *žąsis* ir *čivylis* žodyniniuose straipsniuose skliaustuose prieš lotynišką pavadinimą nurodoma *ppr. tikroji žąsis, ppr. eurazinis čivylis*. Tai reiškia, kad terminologinis (mokslinis) šių paukščių pavadinimas yra tas įrašytasis skliaustuose, prie jo prirašomas ir lotyniškasis. Kai prieš mokslinį pavadinimą prirašoma *ppr. (paprastai)*, tai reiškia, kad sakydami *žąsis* paprastai turime omenyje būtent tą *tikrąją žąsį* (nes ji Lietuvoje dažniausia, geriausiai žinoma ar pan.), bet gali būti ir „kitokių žąsų“. Taigi *žąsis* nėra *Anser*, *čivylis* nėra *Acanthis cannabina* (kaip nurodoma DŽ). Plg. iš TB: **žąsys** lot. Anserinae, siauresni terminai *medžąsės, šlakuotosios antys, vištinės žąsys*; **žąsys** lot. Anderini, siauresni terminai *bernıklės, gulbės, koskorobos, tikrosios žąsys*. Dar plg. **čivyliai** lot. Carduelinae, siauresni terminai *akiniuotieji kikiliai, amerikiniai svilikai, auksagalviai kikiliai, auksasparniai svilikai, Bonino salos svilikai, čivyliai*; **čivyliai** lot. Carduelis, siauresni terminai *amerikinis alksninukas, andinis alksninukas, antilinis alksninukas, barzdotasis alksninukas, eurazinis alksninukas, eurazinis čivylis*. Ši termininė informacija nespécialistą turbūt tik painiotų ir, ko gero, jam būtų visai nereikalinga. Todėl BŽ ir siekta pateikti ne visą, bet skaitytojui aktualią ir lengvai suprantamą informaciją. Taip pat pateikiami ne tik zoologijos, bet ir

⁷ Šia internetine enciklopedija BŽ rengėjai naudojami kaip papildomu šaltiniu ir joje pateikiama informacija remiasi tik tuo atveju, jei ją patvirtina ir kiti šaltiniai.

botanikos terminai, plg.: **būlvė** daržų augalas šakotu stiebu, vedantis tokius gumbus (ppr. valgomoji bulvė, *Solanum tuberosum*); **baklažanas** šiltųjų kraštų augalas, vedantis tokius vaisius (ppr. paprastasis baklažanas, *Solanum melongena*); **juozazolė** kvapus vaistinis, prieskoninis medingas puskrūmis mėlynų žiedų kekėmis (ppr. vaistinė juozazolė, *Hyssopus officinalis*).

Galima pažiūrėti, kokias pagrindines semas abu žodynai pasirenka kai kuriems gyvūnams apibūdinti, plg.:

	DŽ	BŽ
ežys	gyvūnas	gyvūnas
zebras	gyvūnas	gyvūnas
beždžionė	žinduolis	gyvūnas
hipopotamas	žinduolis	gyvūnas
arklys	gyvulys	gyvūnas
danielius	gyvulys	gyvūnas
karvė	gyvulys	gyvūnas
elnias	atrajotojas	gyvūnas
jakas	atrajotojas	gyvūnas
buivolas	jautis	gyvūnas
bizonas	raguotis	gyvūnas
stirna	žolėdis	gyvūnas
žirafa	žolėdis	gyvūnas
antilopė	dykaragis	gyvūnas
stumbras	dykaragis	gyvūnas

BŽ kaip pagrindinę semą pasirinko žodį *gyvūnas*. DŽ semos, kaip matyti, gerokai skiriasi ir jų pasirinkimas jau kelia klausimų. Kodėl tik *beždžionė* ar *hipopotamas* yra nurodyti kaip žinduoliai, nors tokie yra ir kiti aptariamieji gyvūnai. *Gyvulio* pagrindinė reikšmė yra *naminis žinduolis*, todėl *danieliaus* žodyniniame straipsnyje šios semos rašyti nereikėtų. *Atrajotojai* yra ne tik *elnias* ir *jakas*, bet ir (iš nagrinėjamo sąrašo) *danielius*, *karvė*, *bizonas*, *stirna*, *žirafa*, *antilopė*, *stumbras*. Kaip *raguotis* apibrėžiamas *bizonas*, bet ragus turi ir *danielius*, *karvė*, *elnias*, *jakas*, *buivolas*, *stirna*, *antilopė*, *stumbras*. *Žolėdžiai* yra ne tik *stirna* ir *žirafa*, bet ir didžioji šio sąrašo gyvūnų dauguma. *Dykaragiai*, be taip apibrėžtų *antilopės* ir *stumbro*, yra ir *karvė*, *buivolas*, *bizonas*. Atskirai paėmus, prie kiekvieno žodžio nurodyta

informacija yra teisinga, bet vis dėlto vienos rūšies realijas reikia apibrėžti vienodai. Visų čia paminėtų semų į apibrėžtį nesudėsi⁸, todėl reikia rinktis kurią vieną ar dvi ir taikyti visiems panašiams žodžiams.

Leksinėmis semantinėmis grupėmis BŽ buvo rašomi bei redaguojami ir kai kurių kalbos dalių – ištiktuko, įvardžio, jaustuko, dalelytės, skaitvardžio, atskirų būdvardžių, veiksmažodžių ir kt. grupių žodyniniai straipsniai. Plg.:

DŽ	BŽ
burdinkšt išt. keberioškšt (virstant, krintant) <...>	burdinkšt išt. vartojamas netikėto triukšmingo griuvimo įspūdžiui pavaizduoti <...>
burkū burkū išt. balandžio balsui nusakyti	burkū išt., burkū kartojant vartojamas burkavimui (ppr. balandžio) pamėgdžioti <...>
čerškšt išt. tarkšt	čerškšt išt., čerškšt vartojamas čerkštelėjimo, sutarškėjimo garsui pamėgdžioti; sin. tarkšt <...>

BŽ ištiktukams apibrėžti dažniausiai vartojamos formulės „<...> garsui pamėgdžioti“ arba „<...> įspūdžiui pavaizduoti“. Pastaroji apibrėžtis reiškia, kad ištiktuku žymimas veiksmas ne tik girdimas, bet ir matomas. DŽ ištiktukai, kaip matyti iš pavyzdžių, apibrėžiami įvairiai – sinonimu (*čerškšt*), sinonimu su papildomu aiškinimu (*burdinkšt*) ir nusakomuoju būdu (*burkū*).

Tą patį galima pasakyti ir apie jaustukų apibūdinimą: BŽ pateikiamos apibrėžčių formulės, o DŽ apibrėžtys įvairuoja:

DŽ	BŽ
cibà , ciba jst. ožkos šaukimo garsas <...>	cibà jst. , ciba kartojant sakoma šaukiant ožką <...>
jùkš šnek. jst. ukš, uis (kiaules varant)	jùkš jst. sakoma varant kiaulę <...>
kàc jst. kartojant šaukiama katė ⁹	kàc jst. kartojant sakoma šaukiant katę <...>

⁸ Plg., kaip atrodytų žodis, apibrėžtas visomis (iš tiesų jam būdingomis) semomis: **stumbras** – gyvūnas, žinduolis, žolėdis, atrajotojas, raguotis, dykaragis.

⁹ Ši apibrėžtis apskritai dviprasmiška – jei žodį *šaukiama* suvoksime kaip pažyminį, pagrindinis apibrėžties žodis bus *katė* ir tada apibrėžtis bus daiktavardiška.

2. REIKŠMĖS IR REIKŠMĖS ATSPALVIO SKYRIMAS

Reikšmės BŽ žymimos numeriais, kaip ir kituose žodynuose. Reikšmių atspalviai žymimi ženklų |. Pvz.:

balsúotojas, balsúotoja dkt. (1) žmogus, kuris turi teisę balsuoti per rinkimus, referendumą ar pan.: *Balsúotojų sąrašas. Per šiuos savivaldos rinkimus buvo kaip niekad mažai balsúotojų.* • plg. rinkėjas. | žmogus, kuris balsuoja: *Visus balsúotojus kviečiame dalyvauti ir kituose mūsų svetainės konkursuose.*

baltagalvis, baltagalvė bdv. (2) kurio balta galva: *Baltagalvis karvėlis [erėlis]. Baltagalvės avys. Paklūnėje nākčiai priristas Sartis sušlemščia baltagalvius žiedus.* | žilagalvis, žilas: *Baltagalvio Vydūno portretas. Smagū žiūrėti į dainuojančias baltagalvės močiutes.*

Ženklu | atskiriamas ne tik reikšmės atspalvis, bet ir kai kurie kiti dalykai – šis ženklas dedamas prieš sutrumpinimus *aukšt.* (aukštesnysis laipsnis), *aukšč.* (aukščiausiasis laipsnis), *įvr.* (įvardžiuotinė forma), *neig.* (veiksmazodis su neiginiu¹⁰), *sng.* (sangražinė forma), *beasm.* (beasmenė vartosena), *prk.* (perkeltinė vartosena)). Pvz.:

ėdrūs, ėdrì bdv. (4) 1. daug ėdantis; sin. rajus: <...> | aukšt.: *Kai atšąla óras, kātinās dārosi ėdrėsnis.* | aukšč.: *Šitas šuniukas ėdriāusias iš visų keturių.*

optimistiškai prv. → optimistiškas 1: <...> | aukšt.: *Jō darbą reikėtų vértinti optimistiškiau.* <...>.

ekstremaliai prv. rizikuojant, peržengiant įprastas ribas: <...> | aukšč.: *Gāti ekstremaliāusiai važiāovsio lenktynininko prīzą.*

detalūs, detalì bdv. (4) su visomis smulkmenomis: *Kokiā detalì atāskaita!* | įvr.: *Detalūsis miēsto plānas.*

dvidešimtās, dvidešimtā sktv. klnt. (4) einantis po devyniolikto: <...> | įvr.: *Dvidešimtās amžius.*

hiperbolizúoti, hiperbolizúoja, hiperbolizāvo vksm. (ką) sąmoningai perdėti ką nors apibūdinant: <...> | neig. (ko): *Nehiperbolizúok padėtiēs – nērā taiįp jau blogai.*

žiēbti, žiēbia, žiēbė vksm. 1. (ką) degti (šviesą), kurti (ugnį): <...> | sng. (kame): *Vienā pāskui kīta žiēbėsi lėmpos.* <...>

¹⁰ Kitos kalbos dalys su neiginiu iškeliamos atskirais žodyniniais straipsniais. Ateityje tą patį reikėtų daryti ir su neigiamaisiais, taip pat sangražiniais veiksmazodžiais ir sangražiniais daiktavardžiais. Apie tai plačiau žr. Murmulaitė 2012: 71–91.

dułkti, *dułkia*, *dułkė* vksm. smulkiais lašais lynoti; sin. dulksnoti: *Visą rytą dułkė smūlkus lietūs.* | beasm.: *Laukė dułkia, pasiimk skėtį.*

Reikia pasakyti, kad ženklas | prieš sutrumpinimus *aukšt.*, *aukšč.*, *įvr.*, *sng.* rašomas tik tais atvejais, kai jais žymimi žodžiai turi ir neutralias formas – nelyginamąjį laipsnį, neįvardžiuotinę, nesangražinę formas. Kai šių nėra, skiriasi ir sutrumpinimų pateikimas, plg.:

žėmas, **žemà** bdv. (4) <...> 7. ppr. aukšt., aukšč. einantis prieš aukštesnį, sudėtingesnį: *Aukščiausiasis tešmas panaikino žemesnės instancijos tešmo sprendimą. Žemiausios instancijos tešmo sprendimai gali būti skundžiami ir Apýgardos, ir Aukščiausiajam teismams.* <...> 8. aukšt. įvr. paprastesnis, mažiau išsivystęs, išsirutuliojęs: *Žemesnieji organizmai [gýviai]. Žemesnieji augalai.* <...>

dušim̃tas, **dušimtà** sktv. klnt. ppr. įvr. (4) einantis po šimtas devyniasdešimt devinto: *Dušimtasis lankýtojas. Dušimtóji dalis.*

juōktis, *juōkiasi*, *juōkėsi* vksm. sng. 1. balsu bei veido išraiška rodyti linksmumą, džiaugsmą ir pan.: *Juōktis yrà sveika. Vaikāi linksmai [garsiai] juōkėsi. Kō tū juokėsi? Juōkiasi kaip geležėlę rādęs* (flk.).

Sutrumpinimas *neig.* prie neigiamųjų veiksmažodžių žymimas tik tais atvejais, kai skiriasi paprasto ir neigiamojo veiksmažodžio sintaksinis junglumas (*erzinti ką / neerzinti ko*). Kai junglumas nesiskiria, sutrumpinimas nežymimas¹¹, pvz.:

bliáuti, *bliáuana*, *blióvé* vksm. <...> 4. (ant ko) šnek. garsiai, pakeltu tonu sakyti; sin. šaukti, rékti: *Viršíninkas vėl bliáuš ir išvadins mūs tinginiáuš. Nebliáuok aūt manęs, pats eš kalťas. Pōnia, nebliáuokite kaip skerđiamà, léiskite ir mán pasakýti.*

Atskirai paminėtinas perkeltinės vartosenos žymėjimas. Ji žymima po to paties ženklo | ir sutrumpinimo *prk.* Pvz.:

jungtùvės dkt. dgs. (2) sutuoktuvės, vestuvės: *Jungtùvių ápeigos.* | prk.: *Bręsta šių dviejų pártijų jungtùvės.*

jaũkas dkt. (4) maistinis daiktas žvėrimis, paukščiams, žuvims vilioti; sin. masalas: *Pabėrti jaũko.* | prk.: *Vagių jaũkas patiklėms pirkėjams.*

džiúti, *džiústa* (*džiúna*, *džiúva*), *džiúvo* vksm. 4. (nuo ko, prie ko) šnek. liesėti, lysti, menkėti: *Jis džiústa nuō rūpesčių.* | prk.: *Kō visą laiką džiústi priė knýgų?!*

¹¹ Gali kilti klausimas, kodėl *aukšt.*, *aukšč.* ir *įvr.* žymimi visais atvejais (kai tokios formos yra tekste), o *neig.* – ne. Taip yra todėl, kad pirmaisiais trimis atvejais dažnai skiriasi kirčiavimas (nuo to, kuris nurodytas prie antraštinio žodžio). O neigiamojo veiksmažodžio skiriasi tik forma (kuri ir taip matoma) ir gali skirtis sintaksinis junglumas, taigi, kai jis skiriasi, tai ir parodoma. Bet, kaip jau minėta anksčiau, ateityje planuojama tokiems veiksmažodžiams formuoti atskirus straipsnius.

Jei yra ne tiesiog perkeltinės vartosenos atvejis, bet jau susiformavusi reikšmė, ji ir žymima kaip reikšmė, o sutrumpinimas *prk.* neberašomas, pvz.:

duobė dkt. (4) <...> **3.** kebli padėtis: *Finánsinė duobė. Išlįpti iš duobės.*

dúoklė dkt. (1) <...> **2.** indėlis, įnašas: *Atidúoti dúoklę vaikų literatūrai. Pirmą kartą parodojė – dúoklė moteriškumui.*

BŽ rengėjai laikosi nuomonės, kad jeigu jau susiformavo atskira reikšmė, nebėra svarbu, ar ji perkeltinė, ar ne. Daugelis reikšmių taip ir yra susidariusios, bet niekas jų nelaiko perkeltinėmis. Pvz., junginiuose *kelias eina, auga nedarbas, kainos kyla* veiksmazodžių reikšmė taip pat perkeltinė, tačiau kaip tokia žodynuose ji nežymima. Apie tai dar žr. Mikulskas 2006: 146–147.

3. REIKŠMIŲ APIBRĖŽČIŲ ŽODŽIAI

Visi reikšmių apibrėžtyse vartojami žodžiai, išskyrus asmenvardžius, žodyne yra išskelti ir aiškinami kaip antraštiniai. Todėl į žodyną teko įtraukti ir apibrėžti kai kuriuos retesnius ar specifiškesnius žodžius, kurie į žodyno antraštyną nebūtų patekę, plg.:

DŽ	BŽ
juod(a)odlis , ~ė (2) dkt. žmogus, kurio oda juodos spalvos; juodosios rasės žmogus	juodaodis, juodaodė dkt. (2) juodosios rasės žmogus <...>

Žodis *juodaodis* yra abiejuose žodynuose, tik BŽ neišskyrė reikšmės atspalvio „žmogus, kurio oda juodos spalvos“ (nes sunkiai įsivaizduojama situacija, kad žmogus turėtų juodą odą, bet nepriklausytų juodajai rasei). Kadangi reikšmei aiškinti vartojamas terminas *juodoji rasė*, pagal BŽ rengimo sistemą reikia apibrėžti ir jį:

DŽ	BŽ
nėra	juodóji rāsė Afrikos, Australijos ir Okeanijos rasė; sin. australonegridai: <i>Labai tamšią, beveik juodą odą turi tiek Afrikos juodóji rāsė (negridai), tiek Austrálijos juodóji rāsė (Austrálijos aborigėnai, australidai).</i>

Renkant ir tiriant medžiagą apie šį terminą paaiškėjo, kad pagrindinis terminas yra *australonegridai* (*juodoji rasė* – šalutinis variantas¹²), todėl, nors žodis ir mažiau žinomas, jis turi būti įtrauktas į BŽ.

DŽ	BŽ
nėra	australonegridai dkt. dgs. (2) Afrikos, Australijos ir Okeanijos rasė; sin. juodoji rasė: <i>Australonegridams būdinga tamsi ódos, plaukų ir akių spalvą, susiviję plaukai, plati plokščia nosis, storos išviřtusios lúpos. Australonegridai skirstomi i dvi antrines rasės: negridus ir australidus.</i> • plg. australidai, negridai.

Pagal BŽ rengimo sistemą to ir pakaktų, tačiau išryškėja svarbus faktas, kad ši rasė skirstoma į dvi antrines rases, taigi į BŽ įtraukiami ir jų pavadinimai:

DŽ	BŽ
nėra	australidai dkt. dgs. (2) australonegridų rasės šaka, paplitusi Australijoje ir Okeanijoje: <i>Australidams (skirtingai nuo negridų) būdingi bangúoti plaukai, ýpač plati nosis, ryškūs kúno plaukuotumas.</i> • plg. australonegridai, negridai.
nėra	negridai dkt. dgs. (2) australonegridų rasės šaka, paplitusi Afrikoje ir Amerikoje: <i>Negridams būdinga tamsi óda, labai susiviję plaukai, ilgà galvą, storos išviřtusios lúpos.</i> • plg. australidai, australonegridai.

Reikia pabrėžti, kad tiek sinonimai, tiek informacija, žymima sutrumpinimu *plg.* – palygink – įeina į apibrėžtį. Todėl šie žodžiai taip pat turi būti apibrėžti. Apie tai, kokiais atvejais žymimas *plg.*, plačiau žr. Liutkevičienė 2014: 219–229.

4. APIBRĖŽČIŲ FORMULAVIMAS

Reikšmes stengtasi aiškinti tiksliai, nedviprasmiškai, suprantamai. Atrodytų, taip ir turėtų būti. Ir vis dėlto tenka patikslinti, kas turima omenyje. Plg. veiksmazodžio *buriuoti* apibrėžtį DŽ ir BŽ:

¹² Dar vienas šios rasės pavadinimas yra *pusiaujo rasė* (VLE II: 275), tačiau jis taip pat yra šalutinis ir gerokai retesnis negu *juodoji rasė*, todėl į BŽ netraukiamas.

DŽ	BŽ
burliuoti , ~iúoja, ~iãvo plaukti su buriniu laivu: ~iúoja prieš vėją.	burliuoti , <i>burliuoja</i> , <i>burliavo</i> vksm. (kuo, su kuo, prieš ką, kame) plaukti ar slysti pakėlus bures (buriniu laivu, burinėmis rogėmis, burlente ar kt. burinėmis priemonėmis): <i>Burliuoti prieš vėją. Burliuoti (sù) burlente [jėgòs aitvarãis]. Trylikamėtė jau ne kartą patì vienà burliavo atvirojè júroje.</i> (ką): <i>Labiãusiai paìlsiu burliuodamas jãchtą [lėdroges].</i>

Įdėmiau pažvelgus į DŽ apibrėžtį akivaizdu, kad ji trūktina. Visų pirma, „plaukti buriniu laivu“ gali ir keleivis, tačiau jis laivo neburiuoja. Be to, šiais laikais burliuoti jau galima ne tik laivus, bet ir kitas burines priemones. Todėl BŽ apibrėžtis išplėsta, parinkti ir žodžio *burliuoti* semantinę aplinką iliustruojantys vartosenos pavyzdžiai.

Kalbant apie tikslumą, tiktų kitas pavyzdys, plg.:

DŽ	BŽ
daugiašaknis is, ~ė (2) kuris su daug šaknų: ~ė plūdena	daugiašaknis , daugiašaknė bdv. (2) 1. turintis daug šaknų (1 r. ¹³): <i>Daugiašaknis augalas.</i> 2. turintis daug šaknų (2 r.): <i>Daugiašaknis dantis.</i>

Žodis *šaknis* tiek BŽ, tiek DŽ turi šešias reikšmes. O kiek reikšmių turi žodis *daugiašaknis*? Pagal BŽ pateikimą – dvi, pagal DŽ – lyg ir šešias, bet ar iš tiesų? Plg. DŽ¹⁴:

šaknìs, ~iēs, ~ĩ m. (4) **1.** požeminė augalo dalis, kuria jis įsitvirtina ir maitinasi: *Išrovė medį su ~imis (iš ~ĩ).* *Krūminės šaknys. Įsmeigta gluosnio šakutė išleidžia ~is. Tyli kiaulė gilią šaknį knisa (tts.).* **2.** plauko, danties ar kt. dalis, esanti kūne: *Ištraukė danties šaknį.* **3.** ko nors pradžia, šaltinis: *Blogio šaknys.* **4.** pagrindinė žodžio dalis be priešdėlio, priesagos ir galūnės. **5.** dydis, kuris, pakeltas tam tikru laipsniu, duoda turimą skaičių: *Ištraukę kvadratinę šaknį iš devynių, gausime tris.* **6.** lygties sprendinys.

¹³ Žodžio, kuriuo aiškinama, reikšmės numeris skliaustuose nurodomas tik tuo atveju, kai iš paties apibrėžties formulavimo nėra akivaizdu, kuri reikšmė turima omenyje.

¹⁴ BŽ išskirtos tokios pačios reikšmės, todėl jis necituojamas.

Pirmosios dvi žodžio *daugiašaknis*, *-ė* reikšmės tikrai žinomos, tačiau kitos abejotinos arba bent jau nepaplitusios¹⁵.

BŽ stengiamasi išvengti ir ydingų loginio rato apibrėžčių, neretai pasitaikančių DŽ. Plg.:

DŽ	BŽ
čerškšti , <i>~škia, ~škė</i> 1. čirkšti, čirpti, svirpti. <...>	čerškšti , <i>čerškia, čerškė</i> vksm. 1. leisti šaižius trumpus garsus (apie paukščius, gyvūnus); sin. čirkšti: <i>Šárka čerškia – būs svečiū. Paukštis čerškė gindamas savo lizdą. Čerkšdamì púolė strazdaĩ.</i>
čirškšti , <i>~škia, ~škė</i> 1. čirpti, svirpti: <i>Žvirblis, svirplys ~škia . <...></i>	čirškšti , <i>čirškia, čirškė</i> vksm. 1. (kame) leisti šaižius trumpus garsus (apie negiedančius paukščius, vabzdžius); sin. čerkšti, čirpti, svirpti: <i>Žvirblis [svirplys] čirškia. Žiogai čirškė pėvoje.</i>
čirpli , <i>~ia, ~ė</i> 1. čirkšti, svirpti (apie svirplį, paukštelį). <...>	čirpti , <i>čirpia, čirpė</i> vksm. 1. leisti čirškiantį garsą (apie vabzdžius, kai kuriuos negiedančius paukščius); sin. cirpti: <i>Įštisą diėną čirpė žiogai [svirpliai].</i>
svirpli , <i>~ia, ~ė</i> čirkšti (apie svirplį).	svirpti , <i>svirpia, svirpė</i> vksm. (kame) leisti čirškiantį garsą (apie vabzdžius); sin. čirkšti, čirpti: <i>Pašalėjė įkyriaĩ svirpė svirplys.</i>

Iš DŽ apibrėžčių taip ir netampa aišku, apie kokį veiksmą kalbama, išskyrus tai, kad jis būdingas svirpliui ir (gal ne visada?) paukšteliumi. BŽ apibrėžtys labai panašios viena į kitą, bet šie žodžiai ir yra sinonimai, be to, skaitytojas iškart mato apibrėžtį prie to žodžio, kuris jam reikalingas.

¹⁵ Galima, žinoma, įsivaizduoti *daugiašaknį blogį*, internete galima rasti ir *daugiašaknį kelią*, bet tai veikiau metafora, o ne atskira reikšmė.

5. ABĖCĖLINIS VISŲ ANTRAŠTINIŲ ŽODŽIŲ PATEIKIMAS BŽ

Dėl aiškinimų tikslumo ir aiškumo BŽ atsisakyta lizdinio žodžių pateikimo būdo, apie tai buvo rašyta ir kituose straipsniuose, plg. Liutkevičienė, Naktinienė, Vosylytė 2010: 235–251; Murmulaitytė 2012: 71–91; Sakalauskienė 2005: 153–161. Tai reiškia, kad savo žodyninius straipsnius su reikšmių aiškinimu, gramatine informacija ir iliustraciniais pavyzdžiais turi ir veiksmažodiniai bei būdvardiniai abstraktai,rieveiksmiai, deminutyvai. Taip kur kas geriau matyti visa reikšmių sistema negu tuo atveju, kai šie žodžiai pateikiami vieno žodžio lizde, kaip tai daroma DŽ. Galima palyginti informaciją apie žodžius *ėjėjas* ir *ėjimas* DŽ ir BŽ:

DŽ	BŽ
eiti , <i>eina</i> , <i>ėjo</i> <...> ėjėjas , <i>-a</i> (1) dkt. ėjimas (2) (eiti – 23 reikšmės)	eiti , <i>eina</i> , <i>ėjo</i> vksm. <...> (eiti – 27 reikšmės)
	ėjėjas , ėjėja dkt. (1) kas eina (ppr. apie žmogų); sin. <i>ėjikas</i> : <i>Gėrasėjėjas visur nuėina. Menkà iš tavėšėjėja.</i>
	ėjimas dkt. (2) 1. ppr. vns. → eiti 1: <i>Ėjimo varžybos</i> . 2. ppr. vns. → eiti 2: <i>Kasdiėnisėjimas ė darbą jam pabodo</i> . 3. ppr. vns. → eiti 4: <i>Ėjimas arklis – kaip perkūnas!</i> 4. ppr. vns. → eiti 6: <i>Sargybosėjimas</i> . 5. ppr. vns. → eiti 9: <i>Važiavome teñ pė patį ledųėjima</i> . 6. ppr. vns. → eiti 14: <i>Ėjimas į valdžią</i> . 7. šaškių, šachmatų ir pan. žaidimuose – vienas žaidėjo veiksmas: <i>Padarytiėjimą</i> .

Kaip matyti, DŽ informacija apie žodžius *ėjėjas*, *-a* ir *ėjimas* yra tik jų kirčiuotės. Kitas, jau gerokai dviprasmiškas dalykas, yra vėl tas pats klausimas – kiek reikšmių turi šie du žodžiai, ar tikrai visas dvidešimt tris pamatinio veiksmažodžio reikšmės? BŽ rengėjų manymu, *ėjėjas*, *-a* turi tik vieną reikšmę, *ėjimas* – septynias. Formaliai priesagos *-imas* vedinius galima pasidaryti iš bet kurios *eiti* reikšmės, nes tai būtų reguliarūs dariniai, bet ar tai būtų realios, paplitusios, įprastos leksemos? Plg. keliàs *eiti* reikšmes, pateikiamas DŽ:

ėiti, ėina, ėjo <...> **5.** važiuoti: *Traukinys, autobusas ėina* <...> **12.** tilpti, išsitemti: *Kiek ėis javų į tą maišą?* <...> **14.** turėti paklausą: *Šios prekės gerai ėina*. **15.** būti vartojamam, eikvojamam: *Greit ėina duona. Malkos labai ėina*. **16.** būti siunčiamam, gabenamam: *Ilgai ėjo laiškas. Per tą uostą ėina daug prekių*. **17.** būti pelnomam, gaunamam: *Didelės pajamos ėjo iš sodo. Jam ėina pensija*. <...> **19.** tapti, virsti: *Rugiai ėina į dirses. Košė gumulais ėina. Dienos ėina ilgyn*. <...> **21.** sektis, klotis: *Jam ėina mokslas. Darbai ėjo puikiai*. <...> **23.** būti rodomam: *Šiandien teatre ėina „Skirgaila“*. *Geras filmas ėjo*. <...>

Dabar pabandykime iš šių reikšmių veiksmažodžio *eiti* padaryti daiktavardinius abstraktus. *Javų ėjimas į maišą? Malkų ėjimas? Pensijos ėjimas? „Skirgailos“ ėjimas teatre?* ir t. t. Akivaizdu, kad tokius žodžių junginius ištaisytyt bet kuris redaktorius. O dėl veikėjų pavadinimų, tai net ir formaliai padaryti dvidešimt tris *ėjėjas*, *-a* leksemas trukdytyt semantika.

6. KAI KURIŲ REIKŠMIŲ NORMINIO VERTINIMO PAKEITIMAS

Neteiktinų ir vengtinų žodžių BŽ nėra. Kai kurių anksčiau tokiais laikytyt žodžių norminis vertinimas pakeistas, dabar jie teiktini vartoti, todėl įtraukti į BŽ. Apie tai išsamiau žr. Liutkevičienė 2015: 5. Tas pats pasakytina ir apie kai kurias žodžių reikšmes. Pavyzdžiui, pritarus Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Žodyno pakomisei, buvo nuspręsta į BŽ įtraukti anksčiau nenorminėmis laikytas tokias žodžių *deleguoti*¹⁶; *draugiškas*, *-a*; *blizgėti* reikšmes:

deleguoti, *deleguoja, delegavo* vksm. <...> **2.** (kam, ką) perduoti su įgaliojimais, įgalioti atlikti: *Savivaldybė savo funkcijas deleguoja gyventojams. Kàd bet kuri organizacija dirbtų efektyviai, vadovai būtinai turi deleguoti valdžią savo darbuotojams. Ėsant reikalui, asociacijos prezidentas deleguoja įgaliojimus viceprezidentams*.

draugiškas, draugiška bdv. (1) <...> **5.** saugus, tinkamas, palankus, pritaikytas žmogui naudoti: *Interneto svetainė draugiška įvairioms paieškoms sistemoms. Mūsų parduotuvėje pirkėjams draugiškos kainos net be akcijų. Neįgaliesiems draugiškas universitetas siekia sudaryti vienodas sąlygas visiems studijuojantiems asmenims*. **6.** nekenksmingas, nekenkiantis aplinkai: *Imonė gamina kokybiškus, saugiūs, žmogui ir aplinkai draugiškus automobilius. Aplinkai draugiškose degalinėse įdiegti taršą mažinantys įrenginiai*.

¹⁶ Dar žr. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banką.

blizgėti, *blizga*, *blizgėjo* vksm. <...> 3. (kuo) šnek. daryti gerą įspūdį, puikiai atrodyti, pasirodyti; sin. žibėti: *Prieš rinkimus partijos vėl nori blizgėti žinomais veidais. Jis nuo vaikystės blizgėjo išskirtiniais muzikiniais gabumais.* | neig. (kuo): *Ši semestrą antrakuoršiu žinios tikrai nebлизga. Tóji pramogų pasaulio žvaigždė nebлизga protū.*

APIBENDRINAMOSIOS PASTABOS

1. BŽ teksto dalis buvo rašoma ir redaguojama ne pagal abėcėlę, o leksinėmis semantinėmis grupėmis. Tai leido sistemiškiau, nuosekliau apibrėžti panašius žodžius ar jų reikšmes.

2. Ženklu | BŽ parodomas reikšmės atspalvis, perkeltinė vartosena ir sangražinė forma – tai vienokiu ar kitokiu būdu daroma ir kituose žodynuose. Tačiau BŽ šitaip atskiriami ir tokie dalykai, kurie DŽ dažniausiai neparodomi niekaip – aukštesnysis ir aukščiausiasis būdvardžių irrieveiksmių laipsnis, įvardžiuotinė forma, beasmenė vartosena, veiksmažodžiai su priešdėliu *ne-*. Turint omenyje, kad daugeliu paminėtų atvejų skiriasi netgi antraštinio ir po ženklo | pateikiamo žodžio formos (*ėdrus, -i* | *ėdresnis, -ė* | *ėdriausias, -a*; *detalus, -i* | *detalusis, -ioji*; *hiperbolizuoti* | *nehiperbolizuoti*), BŽ rengėjų manymu, šitai parodyti būtina.

3. Visi reikšmių apibrėžtyse vartojami žodžiai, išskyrus asmenvardžius, žodyne yra išskelti ir aiškinami kaip antraštiniai. Tuo BŽ skiriasi nuo DŽ ir daugelio kitų žodynų. Jei žodyno skaitytojas nežinos ne tik antraštinio žodžio, bet ir kurio vieno ar kito apibrėžties žodžio, ir šio paaiškinimą ras žodyne.

4. Formuluojuant apibrėžtis BŽ ypatingas dėmesys skiriamas tikslumui ir aiškumui, stengiamasi išvengti kai kuriuose kituose žodynuose pasitaikančių dviprasmiškumų, ydingų loginio rato apibrėžčių.

5. BŽ atsisakyta lizdinio žodžių pateikimo būdo. Savo žodyninius straipsnius su reikšmių aiškinimu, gramatine informacija ir iliustraciniais vartosenos pavyzdžiais turi ir veiksmažodiniai bei būdvardiniai abstraktai,rieveiksmiai, deminutyvai. Aiškėja bendras polinkis, kad BŽ bus išskirta ir aprašyta daug daugiau reikšmių negu DŽ.

6. Kai kurių anksčiau neteiktiniais ar vengtiniais laikytų žodžių norminis vertinimas pasikeitė, dabar jie laikomi norminiais, todėl įtraukti į BŽ.

ŠALTINIAI

BŽ *Antraštynas – Bendrinės lietuvių kalbos žodyno Antraštynas*. Prieiga internete: <http://bkz.lki.lt/antrastynas>.

BŽ – *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* (rengiamas). Prieiga internete: <http://bkz.lki.lt>.

DŽ – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* / vyriausiasis redaktorius Stasys Keinys. – 7-as patais. ir papild. leid. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2012, XXVI, 969 p.; elektroninis variantas, 2015. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt>.

Interneto tekstų išteklių naršyti paieškos sistema Google (<https://www.google.lt>).

LITERATŪRA

Lazauskaitė V., Liutkevičienė D. 1998: Valgių ir gėrimų pavadinimai „Bendrinės lietuvių kalbos žodyne“. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 40, 205–217.

Liutkevičienė D. 2006: Bendrinės lietuvių kalbos žodynas. Siekiamybė ir realybė. – *Leksikografija ir leksikologija 1: Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*, Vilnius: LKI, 9–18.

Liutkevičienė D., Naktinienė G., Vosylytė K. 2010: Veiksmažodžiai ir jų abstraktai *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*. – *Leksikografija ir leksikologija 2*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 235–251.

Liutkevičienė D. 2014: Nuorodinis žodžių aiškinimas *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*. – *Leksikografija ir leksikologija 4*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 219–229.

Liutkevičienė D. GK 2014: „Bendrinės lietuvių kalbos žodynas“ žengia į internetą, *Gimtoji kalba* 9, 15–19.

Liutkevičienė D. 2015: Bendrinės kalbos normų pateikimas *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*. – *Bendrinė kalba* 88, 1–8.

Mikulskas R. 2006: Judėjimo reikšmės kelio predikatai. Leksikografinis aspektas. – *Leksikografija ir leksikologija 1: Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*, Vilnius: LKI, 146–147.

Murmulaitytė D. 2006: Kai kurių daiktavardžių apibrėžimas „Bendrinės lietuvių kalbos žodyne“. – *Leksikografija ir leksikologija 1: Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 34–54.

Murmulaitytė D. 2012: Vedinių pateikimo sistemiškumas *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*. – *Kalbos kultūra* 85, 71–91.

- Naktinienė G. 2006: Svarbesnieji „Bendrinės lietuvių kalbos žodyno“ semantikos aspektai. – *Leksikografija ir leksikologija 1: Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 19–31.
- Naktinienė G. 2011: Parūpinamieji veiksmazodžiai „Bendrinės lietuvių kalbos žodyne“. – *Kalbos kultūra* 84, 150–164.
- PAT 2002: *Paukščių anatomijos terminai = Nomina anatomica avium* / L. Daugnora, R. R. Budrys, R. Trainienė; Lietuvos veterinarijos akademija. Anatomijos ir histologijos katedra, Vilniaus universitetas. Zoologijos katedra. – [Kaunas]: Naujasis lankas: Lietuvos veterinarijos akademija.
- PPŽ 2009: *Paukščių pavadinimų žodynas = Vocabularium nominum avium = Dictionary of bird names = Vogelnamenverzeichnis = Dictionnaire des oiseaux = Словарь названий нмуу : lotynų, lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų ir rusų kalbomis* / Vilniaus universiteto Ekologijos institutas; sudarė Mečislovas Žalakevičius, Irena Žalakevičienė. – Vilnius: Vilniaus universiteto Ekologijos institutas.
- Sakalauskienė V. 2003: Leksikos tyrimo semantiniai laukai vaidmuo leksikografijoje. – *Leksikografijos ir leksikologijos problemos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 106–113.
- Sakalauskienė V. 2005: Veiksmazodžių abstraktų pateikimas dabartinės lietuvių kalbos žodynuose. – *Kalbos kultūra* 78, 153–161.
- TB – *Lietuvos Respublikos terminų bankas*. Prieiga internete:
<http://www.lrs.lt/pls/tb/tb.search>.
- Vikipedija – *laisvoji enciklopedija Vikipedija*. Prieiga internete:
<https://lt.wikipedia.org/wiki/Vikipedija>.
- VLE II – *Visuotinė lietuvių enciklopedija 2*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002.
- VLE IX – *Visuotinė lietuvių enciklopedija 9*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2006.
- Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga internete:
<http://konsultacijos.vlkk.lt/lit/konsultacijos/paieska.html>.

Įteikta 2016 12 28
Priimta 2017 01 20

DANUTĖ LIUTKEVIČIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
danute.liutkeviciene@lki.lt